

Захарова К.Ф.,
кандидат економічних наук
Університет «КРОК», м. Київ, Україна
e-mail: ksenyaz@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9045-2398>
Савіцька А.С.
e-mail: savitskaas@krok.edu.ua
студентка Університету «КРОК», м. Київ, Україна

ВНЕСОК МИКОЛИ ХРИСТИЯНОВИЧА БУНГЕ У РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** У статті розглядається внесок Миколи Християновича Бунге у розвиток фінансових ринків та економіки Російської імперії, зокрема України. Аналізуються його реформи, спрямовані на стабілізацію фінансової системи, розвиток промисловості та залізничної інфраструктури. Особлива увага приділяється його підходу до фінансової політики, який враховував психологічні аспекти поведінки платників податків та інвесторів. Досліджується вплив його ідей на сучасну економічну науку, зокрема на розвиток психологічної економії.*

***Ключові слова:** Микола Християнович Бунге, фінансові ринки, економіка, реформи, фінансова політика, психологічна економія, залізнична інфраструктура, промисловість, податки, банки, інвестиції, поведінкова економіка, нейроекономіка, «Основи політичної економії».*

Микола Християнович Бунге, видатний економіст українського походження, народився 11 (23) листопада 1823 року в Києві. Його наукова та державна діяльність залишила глибокий слід в історії розвитку фінансових ринків та економіки Російської імперії, зокрема України. Після закінчення юридичного факультету університету Св. Володимира, Бунге обіймав посади професора, декана та ректора, де активно займався науковою роботою та викладанням.

Як державний діяч, Бунге сприяв селянській реформі, а на посаді міністра фінансів (1881–1887) провів низку важливих реформ. Його особливою увагою користувався розвиток залізниць, що було критично важливо для зростання хлібного експорту з України через порти Одеси та Бердянська [4].

Основні економічні ідеї Бунге мали значний вплив на фінансове господарство України. Він залучав іноземні інвестиції для розвитку індустрії, що сприяло подвоєнню видобутку вугілля на Донбасі та розвитку залізничної промисловості Криворіжжя. Фактично, Бунге сформував на Уралі потужний промисловий центр, куди звозилися корисні копалини та продовольчі ресурси з України [1].

Бунге також активно займався реформуванням фінансової системи. Він скасував подушний податок, який був важким тягарем для селян, і замінив його більш справедливими податками, такими як податок на нерухомість та

прибутковий податок. Це сприяло покращенню економічного становища селян та збільшенню державних доходів.

Він підтримував приватні банки під час фінансових криз, що допомогло зберегти стабільність банківської системи [2]. Бунге також сприяв розвитку державних банків, зокрема Державного банку Російської імперії, що дозволило збільшити обсяги кредитування та підтримати економічний розвиток.

Особливу увагу Бунге приділяв розвитку залізничної інфраструктури. Він підтримував державне будівництво залізниць, викупував приватні залізниці та залучав іноземні інвестиції. Його політика сприяла збільшенню обсягів перевезень та зниженню витрат на транспортування товарів.

Бунге також впроваджував заходи для стабілізації валютного обігу та реформування грошової системи, що допомогло знизити інфляцію та забезпечити стабільність цін.

Ідеї Бунге стали основою для подальших досліджень у галузі психологічної економії. Він стверджував, що для розуміння економічних процесів необхідно враховувати не лише матеріальні, але й нематеріальні фактори, такі як психологічні мотиви та соціальні умови. Його роботи вплинули на розвиток поведінкової економіки та нейроекономіки [4].

Психологічні фактори, такі як страх втрат або надмірний оптимізм, можуть впливати на поведінку інвесторів. Компанії використовують психологічні принципи для створення ефективних маркетингових стратегій. Психологічні фактори також враховуються при розробці програм, що сприяють здоровому способу життя.

У своїй ключовій праці «Основи політичної економії» (1870) [3] Бунге виклав погляди на роль психологічних факторів в економіці. Він досліджував вплив психологічних аспектів, мотивації, очікувань та сприйняття на економічні рішення та ринкові процеси.

Бунге також відомий своєю педагогічною діяльністю. Як професор і ректор Київського університету, він виховав цілу плеяду молодих науковців і державних діячів, які продовжили його справу. Його лекції та наукові праці стали важливим внеском у розвиток вищої освіти в Україні. Він був не лише видатним економістом, але й громадським діячем, який активно відстоював інтереси України та її народу.

Микола Християнович Бунге - постать, яка залишила глибокий слід в українській науці та суспільному житті. Його наукові праці, особливо в галузі політичної економії, мали значний вплив на розвиток економічної думки в Україні. Він не лише теоретично обґрунтовував необхідність реформ, але й активно впроваджував їх на практиці, перебуваючи на високих державних посадах. Його діяльність сприяла модернізації економіки, розвитку промисловості та фінансової системи, що мало важливе значення для подальшого розвитку України.

Микола Християнович Бунге зробив вагомий внесок у розвиток фінансових ринків та економіки через свої реформи та політичну діяльність. Його підхід до фінансової політики, який враховував психологічні аспекти поведінки платників податків та інвесторів, допоміг створити більш ефективну та стабільну фінансову систему.

Список використаних джерел.

1. Горбик В. О. Бунге Микола Християнович. Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – Київ : Наукова думка, 2003. – Т. 1 : А – В. – С. 405.
2. Бунге Микола Християнович // Митна енциклопедія : у 2 т. / І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хм. : ПП Мельник А. А., 2013. – Т. 1 : А – Л. – 472 с.
3. Бунге Н. Х. Основи політичної економії. – Київ, 1870. – 136 с.
4. Бунге Україна - Досьє на LB.ua. [Електронний ресурс] // LB.ua. Режим доступу: https://lb.ua/file/company/4396_bunge_ukraina.html (дата звернення: 01.03.2025).